

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
на тему: **«МЕХАНІЗМ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ»**

Виконавець:

Студент 6 курсу, 8М гр. ЦЗВФН
Жуковський Ю. О.

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Шикіна Н. А.

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ	7
1.1. Сутнісна характеристика податків та їх елементи	7
1.2. Традиційні та сучасні ознаки типізації непрямого оподаткування	22
1.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування непрямих податків	31
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА І ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	40
2.1. Податок на додану вартість: фіскальний ресурс державного бюджету	40
2.2. Місце і роль специфічних акцизів у забезпеченні фіскальних надходжень та регулюванні споживання	53
2.3. Мито в системі важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави	64
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	80
3.2. Зарубіжний досвід здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків	80
3.3. Шляхи удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні	88
ВИСНОВКИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104
ДОДАТКИ	114

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізаційних викликів та посилення темпів цифровізації економіки в Україні актуалізується роль і значення податкової системи та безпосередньо механізму непрямого оподаткування, що є характерним явищем для трансформаційних економік. Зовнішні загрози економічній безпеці – глобальні кризи та гібридні війни, – у поєднанні з внутрішніми конфліктами та суперечностями, зумовлені обмеженістю реформ та нерівномірністю податкового навантаження і його розподілу між учасниками соціально-економічних відносин, спричиняють дисбаланс соціально-економічного середовища та вимагають ефективного функціонування механізму оподаткування, особливо непрямих податків як одних з найбільших джерел формування доходів бюджету і регуляторів соціального розвитку та запоруки стабілізації економіки країни.

В таких умовах механізм непрямого оподаткування в країні зазнає змін, які покликані забезпечити не тільки стабілізацію економіки, але й розвиток. Пройшовши тривалий шлях еволюції, податкова система в частині непрямих податків модифікувалась відповідно до потреб економіки та суспільства, а окремі її елементи та механізми і нині продовжують реформуватись. Важливим інструментом забезпечення фінансування цих процесів є податкове навантаження непрямих податків.

Проблеми механізму оподаткування непрямих податків та їх впливу на економічні процеси відображені в дослідженнях багатьох українських вчених, зокрема В. Андрущенко, Г. Башнянина, В. Валігури, В. Вишневського, О. Вовчак, О. Данілова, В. Дем'янишина, Ю. Іванова, А. Крисоватого, Л. Лисяк, І. Луніної, В. Мельника, В. Опаріна, Н. Прокопенко, М. Слатвінської, А. Соколовської, Л. Сідельникової, В. Тропіної, В. Федосова, Т. Паєнтко. Серед зарубіжних вчених цю проблематику досліджували А. Вагнер, О. Вилкова, О. Вільямсон, Дж. Б'юкенен, Д. Брюммерхофф, Дж. М. Кейнс, Г. Клейнер, Дж. Колеман, Дж. Коммонс, Р. Коуз, І. Майбуров, Р. Масгрейв, Р. Метьюз, Д. Норт,

Т. Парсонс, П. Самуельсон, Е. Селігман, Дж. Стіглер, Дж. Стігліц, М. Фрідмен, Ф. Хаєк, Дж. Хансен, Дж. Хікс, Дж. Ходжсон.

Віддаючи належне доробку вчених у цій сфері, слід зауважити, що поглибленого дослідження вимагають теоретико-методичні аспекти дослідження сутності та інструментарію механізму непрямого оподаткування та їхнього впливу на економічні процеси стабілізації економіки України. Необхідним є уточнення сутності та структури фіскального навантаження, класифікації податків як об'єктів фіскального регулювання. Для обґрунтування напрямів оптимізації непрямого оподаткування поглибленого аналізу потребує динаміка рівня та ефективності податкового навантаження непрямих податків у контексті реакції на застосування різних інструментів. При цьому необхідно врахувати, що недостатня ефективність механізму непрямого оподаткування обумовлена інституціональними деформаціями як у фінансовій системі, так і в інших сферах суспільного життя. Потреба комплексного дослідження механізму непрямого оподаткування та його впливу на економічні процеси, стимулювання попиту та пропозиції фінансових потоків обумовили вибір теми, визначили мету, завдання, структуру та логіку роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад механізму непрямого оподаткування та розробка практичних рекомендацій щодо напрямів його удосконалення в Україні.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- дослідити сутнісну характеристику податків та їх елементи;
- розкрити традиційні та сучасні ознаки типізації непрямого оподаткування;
- висвітлити інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування непрямих податків;

- здійснити аналіз податку на додану вартість в Україні з позиції його розгляду як фіскального ресурсу державного бюджету;
- проаналізувати та обґрунтувати надходження акцизного податку у площині забезпечення фіскальних надходжень та регулювання споживання в країні;
- дослідити мито в системі важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави;
- висвітлити зарубіжний досвід здійснення податкового контролю за справами непрямих податків;
- розробити пропозиції щодо шляхів удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є процеси становлення, формування непрямих податків та функціонування механізму непрямого оподаткування в Україні.

Предметом дослідження є механізм непрямого оподаткування в Україні.

Методи дослідження. Для виконання завдань кваліфікаційної роботи було застосовано такі методи: системний, інституціональний – при дослідженні механізму непрямого оподаткування; історичний і діалектичний – при дослідженні еволюції податкового навантаження; компаративного та історичного аналізу – для з'ясування ролі історії у формуванні, збереженні та розвитку податків; трендового аналізу – для дослідження динаміки непрямих податків; логічного узагальнення – при формулюванні висновків.

Теоретичною та інформаційною основою дослідження є законодавчі і нормативні акти України, дані Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України, Державної служби статистики, Міністерства фінансів України та Національного банку України, статистика міжнародних економічних організацій і міжнародних фінансових інституцій, праці вітчизняних та зарубіжних науковців з проблематики податкової системи, механізму непрямого оподаткування, спеціалізовані періодичні видання, аналітичні доповіді, інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних та прикладних проблем й розробці пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування механізму непрямого оподаткування в Україні.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні пропозицій щодо удосконалення механізму непрямого оподаткування в Україні за умов необхідності заходів стабілізації економіки країни, спрямованих на забезпечення ефективнішого податкового регулювання в умовах євроінтеграції та світової пандемії COVID-19 .

Теоретичні положення розширюють і вдосконалюють знання відносно сутності непрямих податків та механізму непрямого оподаткування та їх ролі в процесі стабілізації розвитку економіки. Результати дослідження можуть бути використані на практиці, зокрема щодо відносин з приводу формування попиту та пропозиції на фінансові потоки, їх мобілізації з різних джерел фінансування та використання на потреби стабілізації економіки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг роботи становить 115 сторінок, з них основного тексту 100 сторінок. Робота містить 15 рисунків, 12 таблиць та 1 додаток. Список використаних джерел налічує 98 найменувань і розміщений на 11 сторінках.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістратській роботі поглиблено теоретичні, методичні та практичні засади механізму непрямого оподаткування в Україні та розроблено та обґрунтовано пропозиції щодо напрямів його удосконалення. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки та пропозиції:

1. Суспільне призначення податків необхідно розглядати в розрізі їх економічної природи, форм прояву, організаційно-правових характеристик. За економічним змістом податкові платежі виражають грошові, розподільчі та перерозподільчі відносини з приводу примусового вилучення на загальнодержавні потреби частини новоствореної вартості з юридичних осіб і домогосподарств на основах безеквівалентності та односторонності платежу. Матеріальною основою податків є реальна сума податкових надходжень, що акумулюються у зведеному бюджеті держави. З організаційно-правової позиції під податком слід розуміти обов'язковий платіж до бюджету згідно із встановленими законодавством умовами його нарахування та сплати.

2. Питання про можливість і критерії класифікації податків на прямі і непрямі типи здавна є предметом наукових дискусій. Проте, в історичній ретроспективі ця класифікація визнавалася за загальноприйнятий типологічний поділ податків. Водночас ще залишався деякий сумнів щодо беззаперечного визначення цих понять і для точного розподілу між ними окремих видів оподаткування. В контексті нашого дослідження представлена класифікація податків за формою оподаткування та більш детально розкрито види непрямих податків. Останні систематизовано відповідно до міжнародної класифікації податків, яка погоджена міжнародними угодами в галузі організації податкового процесу. До непрямих податків належать універсальні та специфічні акцизи, які включаються в ціни товарів (робіт, послуг) і перекладаються на наступних покупців на кожному етапі товаропросування. Акцизи є також ціноутворювальними чинниками, вони суттєво впливають на рівень інфляції в країні та регулюють пропорції

співвідношення між обсягами споживання і обсягами нагромадження. Податки на споживання сплачуються у формі непрямих податків і за рахунок доходів у процесі їх використання, тобто тієї частини доходів, що спрямована на споживання.

3. Правове забезпечення непрямого оподаткування в Україні охоплює комплекс законодавчих і підзаконних актів, які встановлюють як систему податків і зборів, так і заходи юридичної відповідальності у разі порушення обов'язків зі сплати податків. Правове забезпечення сплати податків здійснюється за допомогою встановлення переліку податків і зборів в Україні, обов'язків платників податку з їх сплати, визначення прав платників податків, закріплення повноважень контролюючих органів, правового статусу їх працівників, порядку здійснення державного нагляду за сплатою податків і притягнення винуватих осіб до юридичної відповідальності.

4. Застосування в Україні непрямих податків можна вважати важливим кроком на шляху формування сучасної податкової системи, оскільки ПДВ вважається найбільш досконалою формою непрямого оподаткування і відіграє важливу роль у надходженнях до державного бюджету. Податок на додану вартість – це один із найбільш поширених, але одночасно складних та суперечливих податків. Виявлено, що переваги ПДВ перед іншими формами універсальних акцизів, полягають у наступному: ПДВ не завдає дискримінації платникам залежно від їхньої ролі та місця в господарському процесі; податок є нейтральним щодо переміщення товарів і послуг, розміщення ресурсів; дозволяє уникнути подвійного оподаткування; накопичено певний досвід адміністрування податку, що дало можливість вдосконалення правових норм, методів його обчислення та стягнення.

Проведений аналіз фіскальної та регулюючої ролі ПДВ свідчить, що фіскальний і регулюючий потенціал не реалізується в повній мірі. Швидкоплинність економічних процесів вимагає гнучкості податкової політики і залучення додаткових фінансових ресурсів для цілей модернізації економіки, що потребує підвищення як фіскальної так і регулюючої ефективності ПДВ.

5. Фіскальна віддача акцизного податку має тенденцію до зростання. Загалом відбулося збільшення фіскальної віддачі з акцизного податку за досліджуваний період у зв'язку із переглядом ставок у бік збільшення. Загалом коливання бюджетних надходжень від акцизного податку зумовлене проблемами в адмініструванні податку, оскільки за досліджуваний період спостерігається незбігання динаміки надходжень від акцизного податку і динаміки абсолютних обсягів виробництва, а, отже, й бази оподаткування найголовніших видів підакцизної продукції –алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Акцизному податку, як і іншим податкам, що входять до складу податкової системи держави, властиві фіскальна і регулятивна функції. Потенціал акцизу як фіскального інструмента визначається складом підакцизної продукції та податковою ставкою. Особливо значущою роль цього податку є в країнах з транзитивною економікою, для яких загалом характерне “базування на непрямих податках через відсутність достатньої і стабільної бази для прямого оподаткування (слабкий розвиток виробництва, низькі доходи населення тощо).

6. Сума мита, що належить до сплати в бюджет, залежить від низки чинників як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Перші впливають з умов функціонального забезпечення митних органів і стосуються організаційних, кадрових, технічних напрямів діяльності митниці. Другі є значно важливішими в контексті фіску і формуються під впливом зовнішнього середовища. До них належать обсяг зовнішньоторговельних операцій, що в кінцевому підсумку визначає базу оподаткування, ставки митного тарифу, митні преференції, співвідношення експортно-імпортних операцій, умови та механізми міжнародних розрахунків, валютний курс тощо. У динаміці надходження мита до Держбюджету можна виділити декілька тенденцій: У 2015 році в порівнянні з 2014 роком, спостерігається високе збільшення надходжень мита на 27,69%. Це збільшення пояснюється перенесенням із спеціального фонду до загального фонду надходжень від ввізного мита, акцизного податку, екологічного податку. У 2016 році порівняно з 2015 роком, ми бачимо зниження надходжень мита до бюджету 19,93%. Це спричинено зниженням

обсягу імпорту в Україну та повільними темпами виходу вітчизняної продукції на зовнішні ринки. У 2019 році у порівнянні з 2016 роком спостерігається тенденція до збільшення надходження мита до Державного бюджету. Тобто, проаналізувавши даний графік, ми можемо сказати, що за 2014-2019 роки надходження мита до Державного бюджету України мають тенденцію до збільшення. Крім того, мито це ефективний інструмент державної фінансової політики, насамперед у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

7. В зарубіжній практиці податковий контроль переважно здійснюється на основі співпраці контролюючого органу та платника податків. Щодо профілактичних дій та попередження податкових правопорушень потрібно покращити технічне забезпечення податкових органів в Україні. У податкових органів має бути можливість отримувати у своє розпорядження не лише податкову звітність, а й звітність від інших фінансових установ, що стосуються діяльності платника податків. Окрім того, шляхами удосконалення контрольної діяльності податкових органів в Україні можна також вважати наступні: забезпечення прозорості, компетентності, передбачуваності та неупередженості діяльності контролюючих органів, покращення взаємовідносин та партнерських стосунків платників податків з контролюючими органами, модернізація податкового законодавства в сфері перевірок, зокрема електронних.

- Причинами проблем у сфер непрямого оподаткування є: значна кількість малоефективних податків та зборів і незначна тривалість базових податкових періодів; нестабільність та недосконалість нормативно-правової бази оподаткування й суперечливість окремих законодавчих норм; нераціональна система податкових пільг, що залишає можливості для ухиляння від сплати податків і не стимулює макроекономічну стабілізацію в Україні.

Для впровадження ефективного механізму справляння непрямих податків необхідне забезпечення правового поля за всіма його видами, адже основною причиною виникнення порушень і зловживань є складність і недосконалість податкового законодавства, що створює сприятливі умови

для ухилення від оподаткування. Також потрібно поліпшити рівень платіжної дисципліни платників податків шляхом повернення до повноцінного касового методу визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ, який забезпечить взаємозв'язок відшкодування податку з дотриманням суб'єктами господарювання платіжної дисципліни. Для своєчасного та повного виконання платниками податків своїх податкових зобов'язань із ПДВ необхідно поліпшити масово-роз'яснювальну та виховну роботу фіскальними органами як один з елементів адміністрування податку, спрямовану на розроблення та забезпечення впровадження дієвих заходів профілактичного характеру для підвищення рівня добровільної сплати ПДВ платниками податків.

Обмежувальний вплив акцизів на обсяги споживання (і як наслідок – на обсяги виробництва) застосовується, як правило, щодо «соціально небезпечних» товарів, головними серед яких є алкогольні напої й тютюнові вироби. Механізм обмежувального регулювання за допомогою акцизу можна описати такою схемою.

8. Основними пропозиціями щодо удосконалення механізму непрямого оподаткування, зважаючи на вагомі напрацювання провідних науковців і економістів, а також законодавчі ініціативи чинної влади, на наш погляд, мають бути такі:

- Подальше вдосконалення законодавства у сфері ПДВ та остаточна його адаптація до вимог ЄС. Завершення адаптації законодавства у сфері ПДВ до ЄС, яку зобов'язалася здійснити Україна відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і ЄС, стане запорукою успішності майбутньої інтеграції України до європейської спільноти.

- Запровадження диференційованих ставок ПДВ;

- Розширення сфери та обсягів державного регулювання виробництва алкогольної і тютюнової продукції – спирту етилового, лікєро-горілочаних напоїв, вин, пива та пивоварних матеріалів, тютюнових виробів – шляхом активізації ліцензування, квотування, декларування, запровадження державної

монополії на гуртову, а в перспективі – й на роздрібну торгівлю; державного регулювання роздрібною торгівлі вітчизняними та імпортними підакцизними товарами;

- Поетапного, в міру виходу з економічної кризи, підвищення ставок акцизного податку, а також запровадження місцевих акцизів на алкогольну й тютюнову продукцію;

- Зменшення до мінімуму імпорту алкогольних напоїв і тютюнових виробів на засадах протекціоністської митно-податкової політики;

- Обмеження контрабандного ввезення підакцизних товарів, зменшення «тіньового» вітчизняного виробництва.

- лібералізації правил митного оформлення;

- підвищення прозорості та покращення автоматизації митних формальностей й уникнення суб'єктивних чинників;

- створення інформаційної бази щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, на основі знеособленої інформації щодо експортно-імпортних операцій;

- вдосконалення процедури контролю правильності визначення митної вартості, приведення її до міжнародних стандартів;

- запобігання корупції у митній сфері та створення ефективної системи аналізу корупційних ризиків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз обсягів контрабанди в Україні: масштаби, прямі та непрямі втрати бюджету і економіки URL:<http://ua-outlook.com.ua/ru/2019/07/06/smuggling-schemes/>
2. Битва експертів: аргументи за та проти податкових пільг для аграріїв. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/bitva-ekspertiv-argumenti-za-ta-proti-podatkovih-pilg-dla-agrariiv>
3. Броніцька А. В. Проблематика оподаткування споживання в Україні / А. В.Броніцька, Л. С. Вишковська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Economics/3_120_278.doc.htm.
4. Василик О.Д. Податкова система України: Навчальний посібник. – К.: ВАТ "Поліграф-книга". – 2004. – 478 с
5. Вдовіна Г., Слатвінська М. Проблеми та перспективи здійснення митного контролю в Україні Науковий вісник ОНЕУ. 2020. №1-2(274-275). С.37-49.
6. Голинський Ю.О., Яцишин О. В. Управління митними платежами при здійсненні експортно-імпортних операцій та шляхи його покращення. Молодий вчений. 2018. № 10 (62). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/176.pdf>
7. Горянська Т. В. Механізм уніфікації акцизного збору в сучасних економічних системах / Т. В. Горянська // Держава та регіони (Серія : Економіка та підприємництво) : наук.-виробн. журнал. – 2009. – №7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2009_7/files/EC709_14.pdf
8. Дахнова О.Є., Білик М.Ю. Оцінка індикаторів фіскальної ефективності ПДВ в Україні / О.Є Дахнова., М.Ю. Білик // «Молодий вчений». – 2017. – № 7 (47).
9. Дикун О. В. Сутність та принципи реалізації податкової політики на різних організаційних рівнях / О. В. Дикун // Держава та регіони (Серія :

Економіка та підприємництво) : наук.-виробн. журнал. – 2010. – Вип. 3. – С. 39-43.

10. Директива Ради 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість від 28 листопада 2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_928/print1466629669487187

11. Дуравкін П. М. Пеня як спосіб забезпечення податкового обов'язку. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 3. С. 85–87.

12. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/38/53411/385070.html>

13. Замасло О. Т. Податкова система України: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 420 с.

14. Звіт Державної фіскальної служби України за 2018 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>

15. Злепко Н. П. Мито як фіскальний ресурс державного бюджету та інструмент фінансової політики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 / Н. П. Злепко. – Тернопіль, 2005. – 20 с.

16. Іванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування : монографія / Ю. Б. Іванов – Х. : ХДЕУ – Торнадо, 2003. – 517 с.

17. Іванов Ю. Б. Регулятивний потенціал податкової системи України. Монографія / За заг. ред. докт. екон. наук, професора Ю. Б. Іванова. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 400 с.

18. Іванов Ю.Б. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект : [монографія] / Ю.Б. Іванов, О.Л. Єськов. – Харків : ІНЖЕК, 2007. – 328 с.

19. Іванов Ю. Функції податків та податкове регулювання / Ю. Іванов // Формування ринкової економіки в Україні, 2009. – Вип. 19. – С. 36–43

20. Ільяшенко В. А. Розвиток податкової системи України в умовах євроінтеграції / В. А. Ільяшенко // Держава та регіони (Серія : Економіка та підприємництво) : наук.-виробн. журнал. – 2013. – №2 (71). – С. 15-20.

21. Інновації у фінансовій сфері : монографія / В. М. Опарін, Т. В. Паєнтко, В.М. Федосов, О. М. Сущенко, Н. В. Савчук ; ред. В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2013. – 444 с.
22. Краснікова О. М. Актуальні питання формування митної політики в Україні. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. Випуск 3 (14). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/14_2018/62.pdf
23. Косторной С. В. Електронне адміністрування ПДВ: результати впровадження / С. В. Косторной // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки). – 2017. – №1(33).
24. Крисоватий А. Діалектика трансформації податкової політики України в контексті європейської інтеграції / А. Крисоватий, Т. Кошук // Журнал європейської економіки. – 2005. – №2. – С. 185-202.
25. Крисоватий А., Гуцул І. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів / А. Крисоватий, І. Гуцул // Економіст. – 2015. – № 5. С. 7-9.
26. Крисоватий А. І. Податкова політика України: концептуальні засади теорії та практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук / А. І. Крисоватий. – Тернопіль, 2006. – 32 с.
27. Крисоватий А. Податкова політика у реформуванні соціально-економічної системи України / А. Крисоватий, Т. Кошук // Економіка України. – 2010. – №9. – С. 50-59.
28. Крисоватий А. І. Податкові трансформації в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції : монографія / А. І. Крисоватий, В. М. Мельник, Т. В. Кошук. – Тернопіль, 2014. – 234 с.
29. Крисоватий А. І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні : монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2005. 371 с.

30. Крисоватий, А. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів / Андрій Крисоватий, Інна Гуцул // Економіст. – 2015. – № 5. – С. 7-9.

31. Локк Джон Розвідка про людське розуміння / Джон Локк. – У 4-х кн. / Наталка Бордукова (пер.з англ.). – [Х]: Акта, 2002. – с.604.

32. Мазярчук В. Тренди в динаміці податку на додану вартість у 2011-2016 роках / Сибірянська Ю., Паскалова А.; за заг.ред. В. Мазярчука. Київ: Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. 2017. 27 с. URL: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/2017-12-13-pdv-trendy.pdf>

33. Майорова А. А. Акцизы: проблемы теории и практики: дис. ... кандидата юр. наук: 12.00.14 / Майорова Аюна Анатольевна. – М., 2003. – 160 с

34. Марченко В. Б. Функції та повноваження органів державної податкової служби України: нормативно-правове співвідношення. Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки. 2008. Вип. 42. С. 430–435.

35. Мацелик М. О. Адміністративна відповідальність та фінансові санкції за порушення податкового законодавства. Збірник наукових праць Академії ДПС України. 2002. № 2 (16). С. 280.

36. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу / В.М. Мельник. – К.: «Комп'ютерпрес», 2006. – 278 с

37. Мельник В. М. Податок на додану вартість у податковій системі України / В.М. Мельник, О. В. Солдатенко // Фінанси України. – 2006. – №9. – С. 82-86.

38. Мисяк М. Б. Ефективність бюджетної політики та критерії, що її визначають / М. Б. Мисяк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/13266.

39. Офіційний сайт газети «Сегодня» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/economics/enews/CHego-zhdet-GNS-ot-novoy-sistemy-sbora-akcizov-nasigarety-i-alkogol.html>.

40. Офіційний сайт державної казначейської служби України. <https://www.treasury.gov.ua>

41. Офіційний сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://customs.gov.ua/>
42. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://sfs.gov.ua/>.
43. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
44. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку URL:<https://www.oecd.org/>
45. Оцінка доходів Державного бюджету України на 2016 рік / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://infoprostir.com.ua/?p=72787>
46. Пигу А. Экономическая теория благосостояния / А. Пигу – М.: Прогресс, 1985. – Т. 1 – 512 с. ; Т. 2 – 454 с
47. Пислиця А. В. Теоретичні засади адміністрування акцизів / Анна Віталіївна Пислиця. // Фінанси, облік і аудит.. – 2014. – №2. – С. 75–94.
48. Пислиця А. В. Ефективність акцизного оподаткування в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Пислиця Анна Віталіївна – Київ, 2012. – 53 с.
49. Податкова система України: Підручник / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; за ред.. В.М. Федосова. – К.: Либідь, 1994. – 404 с.
50. Податковий кодекс України №2755-VI від 02 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-19>.
51. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності : монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.
52. Податкові перевірки в рамках кримінального провадження: незаконність і недопустимість, наслідки / Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmp.ua/ua/analytics/infoletters/tax-audits-in-the-framework-of-criminal-proceedings/>

53. Показники бідності в Україні за підсумками 2016 року: аналіз Мінсоцполітики. URL:<https://pon.org.ua/novyny/5905-pokazniki-bdnost-v-ukrayin-za-pdsumkami-2016-roku-analz-mnsocpoltiki.html>

54. Покинтелиця В. М. Зарубіжний досвід адміністрування податків / В. М. Покинтелиця // Научный вестник ДГМА. – 2009. – № 1 (4Е). – С. 283.

55. Попова Л. В. Налоговые системы зарубежных стран : учеб.-метод. пособ. / Л. В. Попова, И. А. Дрожжина, Б. Г. Маслов. – М.: Дело и Сервис, 2011. – С. 62

56. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів :Закон України від 23.11.2018 р. № 2628-VIII.URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>(дата звернення: 10.03.2019).

57. Про деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість :Постанова КМУвід 16 жовтня 2014 р. № 569.URL::<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-п>

58. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: затв. Наказом М-вафінансівУкраїнивід 31.12.2015 р № 1307 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>

59. Проскура К. П. Особливості адміністрування податків в Україні / К. П. Проскура // Економічний часопис-XXI. – 2012. – 3-4.

60. Порядок організації та проведення фактичних перевірок платників податку / Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1244>

61. Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби Закону України від 15 вересня 1995 р. №329/95-ВР – втратив чинність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/329/95-%D0%B2%D1%80>.

62. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних

надходжень у 2018 році: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2245-VIII
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2245-19/ed20191229#n294>

63. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень : Закон України від 20.12.2016. № 1791-VIII. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1797-viii>

64. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 № 1166- VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1166-18>.

65. Пугаченко О. Б. Діяльність податкових органів у зарубіжних країнах / О. Б. Пугаченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/28.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/28.pdf).

66. Реалізація сигарет у 2019 році зменшилась на 20% – Податкова. URL:<https://www.epravda.com.ua/news/2020/02/11/656925/>

67. Романенко О.Р.Фінанси :підручник/О.Р.Романенко. –К. :Центр навчальної літератури, 2003. – 312 с.

68. Сакали М. Я. Види заходів відповідальності, які застосовуються за вчинення податкових правопорушень юридичними особами. Митна справа. 2011. № 2 (74), ч. 2. С. 163–167

69. Слатвінська М. О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість / М. О. Слатвінська // Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник». – 2018. – 1 (06). – С. 148–153.

70. Слатвінська М. О. Фіскальна політика: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: Атлант, 2018. 462 с.

71. Слатвінська М. О. Фіскальна політика в умовах модернізації фінансової системи. [Текст] : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Слатвінська Марина Олександрівна ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса, 2019. - 534 с.

72. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй / А. Сміт. –К. : Port-Royal, 2001. – 594 с.

73. Соколовська А. М. Податкова система України в контексті світового досвіду / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 1998. – №7. – С. 77-90.

74. Сотніченко О.А. Непрямі податки та їх участь у регулюванні товарообороту країни / О.А. Сотніченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 3. – С. 56.

75. Справа – тютюн. Спецпроект. Чому пачка сигарет може подорожчати на 13 грн у 2020 році [URL:https://nv.ua/ukr/biz/golovne-pro-rynok-tytynu/tedis-ukrajina-yakiy-bude-akciz-v-2020-roci-skilki-bude-koshtuvati-pachka-sigareti-i-tyutyun-50049214.html](https://nv.ua/ukr/biz/golovne-pro-rynok-tytynu/tedis-ukrajina-yakiy-bude-akciz-v-2020-roci-skilki-bude-koshtuvati-pachka-sigareti-i-tyutyun-50049214.html)

76. Стужук Т. М. Митні платежі як надійне джерело наповнення бюджету. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald_en/content/download/archive/2013/v2/NV-2013-V2_50.pdf

77. Суторміна В.М. Держава – податки – бізнес : із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки / В.М. Суторміна, В.М. Федосов, В.Л. Андрущенко. – К. : Вид-во "Ли- бідь", 1992. – 328 с.

78. Тенденції розвитку галузі тваринництва та ринків м'ясо-молочної продукції URL: http://loda.gov.ua/upload/users_files/21/upload/plan_robotu/tendencii%20sich-trav.docx

79. Томнюк Т.Л. Концептуальні підходи до визначення сутності прямих та непрямих податків / Т.Л.Томнюк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2019. – Випуск I (73).

80. Тополенко Н.М, Субіна Д.С. Актуальні проблеми адміністрування та управління митними платежами в сучасних умовах інтеграції. Економіка і суспільство. 2018. №19. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/203.pdf

81. Турянський Ю. І. Лібералізація економічних систем: поняття і основні типи / Ю. І. Турянський, Г. І. Башнянин, А. А. Сельський, О. О. Кундицький // Інтердисциплінарні дослідження в галузях інформаційних

технологій, економіки, математики і техніки : матеріали 15-ї всеукр.наук. Інтернет-конф., 29-30 жовтня 2012 р. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – С. 20- 23.

82. Турянський Ю. І. Основні типи капіталізаційних ефектів в різних ринкових періодах / Ю. І. Турянський, Г. І. Башнянин, О. О. Кундицький, А. А. Сельський // Europejska nauka XXI powieką – 2013 : materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, 07-15 maja 2013 r. – Vol. 9 : Ekonomiczne nauki. – Przemysł : Nauka i studia, 2013. – S. 44-46.

83. Хлебнікова І. І. До питання мінімізації та ухилення від сплати акцизного збору на алкогольні напої / І. І. Хлебнікова // [«Мінімізація сплати податків: економіко-правовий аспект»] : зб. матер. наук.-практ. круглого столу, 29 вересня 2009 р./ Держ.податк.адмін.України, Нац. унів. ДПС України, – Ірпінь : Нац.унів. ДПС України, 2009. – С.165-167.

84. Хлебнікова І. І. Регулююча роль акцизного податку в процесі оподаткування тютюнових виробів / І. І. Хлебнікова // [«Реформування податкової системи України відповідно до Європейських стандартів»] : зб. матер. наук.-практ. конференції, 31 жовтня 2013 р./ Мін.дох.і зб.України, Нац. унів. ДПС України, Наук.-досл. центр з пробл. опод. – Ірпінь : Видавництво Нац.унів. ДПС України, 2013. – С. 532–536.

85. Хлебнікова І. І. Фіскально-адміністративні та регулюючі механізми акцизного оподаткування / І. І. Хлебнікова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 2. – С. 3–8.

86. Ціна держави [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу : <http://cost.ua/bez-rubriki/yak-prohodila-najuspishnisha-osvitnya-reforma-v-yevropi/>

87. Янжул И. И. Основные начала финансовой науки: Учение о государственных доходах / .И.И. Янжул. – М., 2002. – С. 266.

88. Ярош М. В. Напрями оптимізації непрямого оподаткування в Україні / М. В. Ярош. // Причорноморські економічні студії. – 2016. – №11. – С. 219–224.

89. Ярошенко І. В. Економічна криза 2014 р. в Україні та антикризова податкова політика / І. В. Ярошенко, О. В. Костяна. // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2014. – №10. – С. 318–323.

90. Buchanan J. M. Public Finance and Public Choice: Two Contrasting Visions of the State / James M. Buchanan, Richard A. Musgrave. – The MIT Press: Cambridge (Mass.); London, 2000. – IX, 272 p

91. Council directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. Official Journal of the European Union. 2006. OJ L 347. P. 1–118. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:347:0001:0118:en:PDF>

92. EY. Indirect Tax in 2016. A review of global indirect tax developments and issues. 2016. URL: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-taxdevelopments-in-2016/ %24FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2016.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-taxdevelopments-in-2016/%24FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2016.pdf)

93. How Immigrants Contribute to Developing Countries' Economies. Paris: OECD Publishing, 2018. doi: <http://doi.org/10.1787/9789264288737-en>

94. Implementation of Articles 15 and 16 of the Tobacco Products Directive [Електронний ресурс] // European Commission. – 2017. – Режим доступу: <https://www.gs1.org/sites/default/files/tobacco.pdf>.

95. Tax Administration Law & Legal Definition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: definition.uslegal.com/t/tax-administration/

96. The Effect of Fiscal Policy and Corruption Control Mechanisms on Firm Growth and Social Welfare: Theory and Evidence [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.csae.ox.ac.uk/conferences/2004-gprahdia/papers/4mazamgauthier-csae2004.pdf>

97. Web-представництво Європейської організації податкових адміністрацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iota-tax.org>.

98. Report from the commission to the council and the European parliament Progress report on the implementation of the Commission Communication «Stepping up the fight against cigarette smuggling and other forms of illicit trade in tobacco products - a co [Електронний ресурс] // EUR-Lex. – 2017. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=COM:2017:235:FIN>.